

POLITISKE MÅL FOR INKLUSION SAMT INKLUSIONSSTRATEGI

Baggrund

Behovet for større inklusion har igennem flere år været et politisk tema både kommunalt og nationalt. Senest har undervisningsministeren og dermed regeringen udtrykt ønske om, at "alle børn skal være en del af fællesskabet".

Også i Køge Kommune er børn og unges ret til at indgå i fællesskaber en grundlæggende værdi, ligesom ønsket om større inklusion er udtrykt i Køge Kommunes Børn og Unge-politik:

"Køge Kommune ønsker, at alle børn og unge uanset køn, etnicitet eller handicap først og fremmest mødes som børn og unge, der grundlæggende er i besiddelse af de samme behov, og som oplever sig inkluderet i lokalområdetets almene tilbud"

Begrundelserne for større inklusion er mange. Den inkluderende skole skaber børn og unge, der er i stand til at tackle en kompleks og foranderlig verden, og hvor mangfoldighed og grundlæggende respekt for forskelligheder er grundlaget for at fastholde vores demokratiske samfund. Derfor er det vigtigt, at de fleste børn får mulighed for at være en del af børnefællesskabet og klassefællesskabet ved at blive inkluderet i de almene tilbud i dagtilbud og skole.

Undersøgelser peger desuden på, at indgribende specialundervisning ikke altid fører til, at den unge kan gennemføre en ungdomsuddannelse, hvilket jo er det helt overordnede mål, ligesom børn og unge, der visiteres til specialpædagogiske tilbud, utilsigtet kan opleve sig stigmatiserede og uden for fællesskabet.

Når færre elever visiteres til specialundervisning, vil udgifterne til dette område falde. I Køge kommune vil vi overføre pengene til almenundervisningen og dagtilbuddene, for at disse bliver i stand til at udvikle dynamiske og udviklingsorienterede læringsmiljøer for alle børn og unge.

Vi ved, at det tager tid at skabe et dagtilbud og en skole, som kan inkludere alle børn. Og vi ved, at mange forældre kan være ængstelige for, om deres barn får det rette tilbud. Derfor vil der stadig være mulighed for at forblive i de specialpædagogiske tilbud, ligesom der fortsat vil etableres specialundervisning, enten som en del af almentilbuddet, i særlige klasser eller grupper. Også disse tilbud vil stadig skulle udvikles til gavn for de børn og unge, som får bedre mulighed for at udvikle deres potentiale i specialiserede tilbud.

Politiske målsætninger for inklusion

For i endnu højere grad at kunne implementere Børn og Unge-politikens overordnede mål, har Børne- og Ungdomsudvalget opstillet konkrete politiske målsætninger for inklusion og vedtaget en egentlig inklusionsstrategi, som vil være retningsgivende for medarbejdere, ledere, forældre og andre relevante aktører inden for 0 – 18 års området.

Begrebet inklusion defineres således: *Inklusion er den dynamiske og vedvarende proces, hvori dagtilbud, skole, SFO og klub øger mulighederne for tilstedeværelse, oplevelse af fællesskab, aktiv deltagelse og højt læringsmæssigt udbytte for alle børn og unge. I denne proces tages der særligt hensyn til de børn og unge, som er i fare for marginalisering, eksklusion og lavt læringsmæssigt udbytte. Inklusion er således den katalysator, som igangsætter og sikrer nødvendig udvikling – både organisatorisk og indholdsmæssigt af de pædagogiske miljøer, som børn og unge færdes i - til gavn for alle børn og unge.*

Kvalitativt inklusionsmål

- Inden for rammerne af den enkelte institution – dagtilbud eller skole – skal alle børn og unge opleve sig kvalitativt inkluderede.

Målet indebærer at:

Dagtilbud og skole har fokus på et helhedsbegreb, hvor alle nedenstående dimensioner af inklusion opfyldes:

- **Fysisk inklusion**

Når barnet/den unge oplever, at betingelserne for fysisk set at være i dagtilbuddet/skolen er til stede - lokaler, hjælpemidler mm.

- **Social inklusion**

Når barnet/den unge oplever fællesskab, aktiv deltagelse, værdi og tilhørsforhold i sociale relationer.

- **Læringsdimensionen**

Når barnet/den unge opnår et højt læringsmæssigt udbytte.

Kvantitativt inklusionsmål

- 99 % af alle børn skal inkluderes i det almene dagtilbud.

- 97 % af alle børn og unge skal modtage et undervisningstilbud i kommunens almene skoler.

De to kvantitative forskellige målsætninger fremkommer på baggrund af de forskellige opgaver, som henholdsvis dagtilbud og skole løser. På skoleområdet er der en række centralt fastsatte faglige mål, som vurderes at sætte en anden grænse for mulighederne for inklusion i forhold til mulighederne på dagtilbudsområdet. Det tydeliggøres således, at der er grænser for inklusion.

Målet indebærer at:

Alle børn skal - så vidt muligt - have et dag- og skoletilbud i deres lokalområde.

På dagtilbudsområdet betyder det, at næsten alle børn tilbydes et alment dagtilbud. Læringsmiljøet tilrettelægges, så alle børn oplever grundlæggende omsorg samt fleksible gruppedannelser og læringsmiljøer, så børnene både trives og opnår læringsmæssigt udbytte. Der vil fortsat være børn, som visiteres til en særlig indsats. Denne indsats vil fortsat blive tilrettelagt, så børnene har mulighed for at deltage i almenpædagogiske aktiviteter og derigennem kan spejle sig i forskellige børn.

På skoleområdet betyder det, at barnet tilbydes plads på skolen i det skoledistrikt, hvor barnet bor. Inden for den enkelte skoles fysiske rammer tilstræbes det, at alle børn er så tæt på sine jævnaldrende, som det er muligt. I den forbindelse kan det være nødvendigt at udvikle skolens organisering, således at skellet mellem normal- og specialtilbud nedtones. Stamklassen bør ses som et hvert barns "base", hvortil skolen i muligt omfang etablerer dynamiske hold, kurser og særlige tilbud for alle børn. For at gøre skoledagen overskuelig for eleverne, har skolen særlig fokus på at skabe sammenhæng og genkendelighed imellem de forskellige arenaer, eleverne har berøring med. Der visiteres fortsat til specialpædagogiske tilbud for de børn og unge, som ikke vil profitere af at forblive på distriktsskolen.

Status 2012

Udviklingen på dagtilbudsområdet har vist, at flere og flere børn inkluderes i de almene læringsmiljøer. I dag inkluderes 98 % af alle børn i de almene tilbud. Denne udvikling understøttes fra 2013 med, at de nuværende støttetimer lægges ud til de enkelte dagtilbud og skal anvendes til at udvikle mere inkluderende læringsrum.

I dag inkluderes ca. 94 % af alle børn og unge i de almene undervisningstilbud. Udgifterne til specialpædagogiske foranstaltninger på skoleområdet udgør ca. 20 % af den samlede økonomi. Dette tal skal nedbringes, og midlerne allokeres til almenundervisningen for at kunne understøtte et mere inkluderende miljø med et endnu højere fagligt udbytte for eleverne.

Inklusionsstrategi*Indledning*

En forudsætning for at alle relevante parter kan arbejde målrettet med inklusion er, at der er en fælles forståelse for og accept af definitionen af begrebet.

Desuden er det vigtigt, at der arbejdes hen mod tydelige kvantificerbare målsætninger – centralt og lokalt - og at det tydeliggøres, at større inklusion i dagtilbud og skole medfører et behov for at kunne arbejde dynamisk med indhold og organisation af børn og unges læringsmiljøer/undervisning, hvilket peger på behovet for robuste institutioner.

Det vil ligeledes være nødvendigt, at en række forhold fortsat udvikles i forhold til differentiering af indhold og dynamisk organisering af læringsrum og undervisning. Inklusion tænkes således som den katalysator, der er med til at igangsætte nye pædagogiske forståelser og fokuserer forholdet mellem det enkelte barn/elev og de samspil og fællesskaber, som den enkelte er en del af.

Kompetenceudvikling for såvel medarbejdere som ledere er en forudsætning for fortsat at kunne udvikle den pædagogiske kultur - og praksis - i dagtilbud og skole fra en mere individorienteret tilgang til at kunne arbejde med børn og unge ud fra en større forståelse af samspillet mellem den enkelte og den kontekst, som børn og unge indgår i.

Endelig er ledelsesmæssig bevågenhed og mulighed for at tilrettelægge og følge den pædagogiske udvikling en helt afgørende faktor for vellykkede inklusionsprocesser og nødvendig udvikling af dagtilbud og skole.

Strategien tager udgangspunkt i de erfaringer, som allerede findes inden for området i dagtilbud og skoler/SFO i Køge Kommune, idet ønsket om større inklusion gennem de seneste år har været en del af dagtilbud og skolers løbende udvikling af tankesæt og praksis.

Strategien udtrykker således både en praksis, som allerede er en del af hverdagen i dagtilbud og skole og et fremadrettet perspektiv.

Strategien evalueres løbende og justeres i forhold til praktiske, konkrete erfaringer og ny viden på området.

Konkrete forhold af grundlæggende betydning for inklusion

Fysisk forhold

- Fysiske og æstetiske rammer, fx grupperum, klasselokaler og udemiljøer, skal imødekomme børnenes og de unges behov. Rammerne skal give mulighed for at tilrettelægge dynamiske og differentierede læringsmiljøer og undervisningssituationer, hvor alle børn og unge har mulighed for at deltage aktivt.
- Robuste dagtilbud/skoler, som giver mulighed for faglig udvikling, samarbejde på tværs af klasser og dynamisk organisering af læringsmiljøer, undervisningssituationer og fagligt indhold.

Ledelse

Tydelige retningslinjer for arbejdet med inklusion, dvs. at der både centralt og lokalt udarbejdes mål og handleplaner for inklusionsarbejdet, som løbende justeres og evalueres.

- Ledelse på alle niveauer, som aktivt skaber og understøtter inkluderende læringsmiljøer. Fokus rettes mod relationer, ledelse af læringsrummet og faglig kompetence i de sammenhænge, som børn og elever indgår i.

- Særligt blik på ledelse af og involvering af medarbejdere, ledelse af afdelinger i den afdelingsopdelte skole, ledelse tæt på den daglige undervisnings mål, indhold og evaluering, ledelse tæt på de pædagogiske processer i dagtilbud.
- Ledelse, der skaber et ressourcemæssigt råderum til, at medarbejdere kan vejlede og sparre med kollegaer og de støttefunktioner, som indgår i arbejdet med inklusion – fx Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR), rådgivere for Familieafdelingen, Sundhedstjenesten etc.

Medarbejderudvikling

Kompetenceudvikling af alle medarbejdere bl.a. gennem:

- Uddannelsesdage for alle medarbejdere med henblik på at sikre et grundlæggende vidensniveau om inklusion
- Udviklingsprojekter på centralt og lokalt niveau
- Uddannelse på diplomniveau for udvalgte medarbejdere

Tid til samarbejde

- Med vejledere og støttefunktioner på skole og i dagtilbud
- Om fælles refleksion i forhold til inklusion
- Med andre parter – fx sagsbehandlere, psykologer fra Børne/Ungdomspsykiatri,
- Med forældre og familier

Støttefunktioner

- Hurtig og let adgang til PPR, som overvejende har en konsultativ funktion.
- Fælles visitationsudvalg for dagtilbud og skole, som sikrer en rød tråd i det pædagogiske arbejde omkring børn og unge som oplever vanskeligheder.
- Samling af støttefunktionerne, fx med støttekorpsset hørende til PPR.
- Etablering af ressourceteams i dagtilbud
- Etablering af ressourceteams på skolerne
- Ændret visitationspraksis, som i endnu højere grad understøtter arbejdet med inklusion.

Tidlig indsats

- Tidlig og rettidig indsats, som skaber de bedste udviklingsmuligheder for barnet/den unge fx gennem socialrådgivere på alle skoler og dagtilbud, som understøtter arbejdet med inklusion.
- Tidlig og målrettet brobygning mellem daginstitution og distriktsskole.

Fællesskab

- Tydelige forventninger til forældres deltagelse og rolle i fællesskabet udenfor dagtilbuddet og skolen. Forældre skal opleve sig selv som aktive deltagere og medansvarlige for hele fællesskabet – og ikke kun ansvarlig for eget barn.

Økonomi

- Resurser, som frigives i takt med at behovet for specialpædagogiske tilbud nedbringes, allokeres til udvikling af almenundervisning/dagtilbud for at kunne skabe et dynamisk og udviklingsorienteret læringsmiljø – til gavn for alle børn og unge.

Proces mod opfyldelsen af målsætningerne om inklusion

Med udgangspunkt i de konkrete politiske mål samt strategien for inklusion igangsættes en proces, som planlægges centralt og lokalt i foråret 2013 således, at der ved skoleåret 2013/2014 igangsættes processer, som bl.a. indeholder følgende elementer:

- Inklusion er fra skoleåret 2013/2014 det bærende princip i daginstitutioner og skoler. Det betyder, at der i samarbejde med alle relevante parter – herunder forældre og støttefunktioner - igangsættes tilbud, som understøtter pædagogerne/lærernes mulighed for at fastholde alle børn/elever i et differentieret, dynamisk læringsmiljø.
- De børn/elever, som p.t. er i eksterne specialiserede tilbud forbliver som hovedregel i disse tilbud.
- Der sikres fortsat pladser til de 1 – henholdsvis 3 % af børn og unge, som ikke profiterer af almentilbuddet.
- Antal specialklasser reduceres fra "bunden", idet det antages, at denne målgruppe med relevant støtte til skole/lærerteam naturligt fastholdes i almentilbuddet.
- PPR giver støtte og supervision til forældregrupper med børn med større behov for fx taleudvikling, sociale kompetencer etc.
- Skoleudviklingsprojektet "Højnelse af det faglige niveau" fortsættes, idet projektet fokuserer på inklusion – forstået som den fag-faglige udvikling af fagene med henblik på differentieret og dynamisk organisering og indhold.
- Dagtilbudsindsatsen "Udvikling af sprog og sociale kompetencer" fortsætter, idet indsatsen fokuserer på udvikling af en mere målrettet og inkluderende pædagogisk praksis.
- Kompetenceudvikling – centralt og lokalt. Der nedsættes en arbejdsgruppe bl.a. med repræsentanter fra FMU, som skitserer indholdet i kompetenceudviklingsplanen for skole og dagtilbud.
- Der udarbejdes en model for tildeling af resurser med henblik på at bevare alle elever i almentilbuddet.